ФОНД ПАМ`ЯТІ БЛАЖЕННІШОГО МИТРОПОЛИТА МЕФОДІЯ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ КРАЄЗНАВЧИЙ МУЗЕЙ

ВИСТАВКА ПАМ`ЯТІ БЛАЖЕННІШОГО МЕФОДІЯ, МИТРОПОЛИТА КИЇВСЬКОГО І ВСІЄЇ УКРАЇНИ, ПРЕДСТОЯТЕЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ АВТОКЕФАЛЬНОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ В РІЧНИЦЮ СМЕРТІ ЙОГО БЛАЖЕНСТВА 24 ЛЮТОГО 2016 Р.Б.

БІОГРАФІЯ

Блаженніший Митрополит Київський і всієї України Мефодій (при народженні — Валерій Андрійович Кудряков) — визначний діяч українського національно-церковного руху XX століття, Предстоятель Української Автокефальної Православної Церкви впродовж 2000-2015 рр., третій глава УАПЦ після Святіших Патріархів Мстислава (Скрипника) та Димитрія (Яреми).

Блаженніший Мефодій Народився 11 березня 1949 року в місті Копичинцях Гусятинського району Тернопільської області. У 1968 р. закінчив навчання у середній школі м. Монастириська. В 1977–1981 рр. — навчався у Московській Духовній Семінарії. 27 червня 1981 р. Митрополитом Львівським і Тернопільським Миколаєм (Юриком) рукоположений у сан диякона, а 28 червня того ж року — у сан священика (целібат). 1985 р. — призначений благочинним по Тернопільській області. У 1986–1990 рр. — навчання на заочному відділені Московської Духовної Академії.

У 1990 р. — протоієрей Валерій Кудряков приєднується до кліру Української Автокефальної Православної Церкви. У 1993 р. — прийняв чернечий постриг з іменем Мефодій на честь рівноапостольного Мефодія, учителя слов'янської азбуки. 1995 року — призначений керуючим Канцелярією Святішого Патріарха Київського і всієї Русі-України Володимира (1993–1995).

17 серпня 1995 р. — Святішим Патріархом Київським і всієї Русі-України Володимиром та єпископом Донецьким і Луганським Ізяславом (Каргою) рукоположений у сан єпископа Хмельницького і Кам'янець-Подільського.

19 жовтня 1995 р. — після смерті Святішого Патріарха Київського і всієї Русі-України Володимира визнав юрисдикцію Української Автокефальної Православної Церкви. 1997 р. піднесений у сан архієпископа, 1999 р. — у сан митрополита Тернопільського і Подільського.

1 березня 2000 р. — рішенням IV Помісного Собору Української Автокефальної Православної Церкви обраний місцеблюстителем Патріаршого престолу УАПЦ. 14 вересня 2000 р. — обраний Предстоятелем Української Автокефальної Православної Церкви з титулом митрополита Тернопільсь-

кого і Подільського. У 2002 р. приймає на себе титул Блаженнішого Митрополита Київського і всієї України.

24 лютого 2015 р. на 66-му році життя внаслідок тяжкої хвороби помер у Києві. Похований біля Кафедрального собору Різдва Христового Тернопільської єпархії УАПЦ (м. Тернопіль, вул. Руська, 22).

ПОМІСНА ЦЕРКВА

Самопроголошення автокефалії та третє відродження УАПЦ в Україні спиралося на об'єктивні історичні процеси та було виправдано з пастирської точки зору. Однак унаслідок цього процесу Українське православ'я виявилося розділеним на три гілки, лише одна з яких на сьогодні має визнання Вселенського православ'я. Впродовж 2000–2015 рр. Вселенський патріарх Варфоломій та канонічно підлеглі йому ієрархи УПЦ у США та УПЦ в Канаді неодноразово наголошували на важливості об'єднання розділеної Київської Церкви. З дипломатичною метою (зокрема, задля сприяння об'єднанню УАПЦ та УПЦ КП) Україну відвідували ієрархи Постійної конференції українських православних єпископів поза межами України.

Проте з огляду на шалений тиск, якого зазнає процес консолідації Українського православ'я з боку Москви, історичне об'єднання досі не відбулося. Єдність Українського православ'я на часі, що надто актуально за часів війни та розділення суспільства. Однак воно не відбудеться без дієвої участі в об'єднавчих процесах патріотично налаштованих вірян Православних церков.

Як вважав Блаженніший Митрополит Мефодій, головною метою УАПЦ на сучасному етапі є вихід з канонічної ізоляції (інспірованої Москвою) та встановлення співпричастя зі Вселенським Патріархатом, у складі якого впродовж семи століть перебувала Київська Митрополія. У світі понад 260 мільйонів православних, які належать до 14 канонічно визнаних світовим Православ'ям Автокефальних церков і трьох Автономних церков. Усі вони будують своє церковне життя на основі канонічної традиції. Блаженніший Митрополит Мефодій вважав, що давня Київська Церква має історичне право на автокефалію. Обіймаючи посаду Предстоятеля, він був готовим тимчасово відмовитись від самопроголошеної автокефалії для того, аби отримати

канонічне визнання УАПЦ, відновивши канонічний статус Київської Митрополії, до її неканонічного з`єднання з Московським Патріархатом 1686 р. (автономна Митрополія у складі Вселенського Константинопольського Патріархату). Блаженніший Митрополит Мефодій зробив чимало для того, щоб УАПЦ розвивалася саме як Помісна Церква, яка є невід'ємною частиною світового православ'я.

У духовному заповіті Блаженнішого заповідається продовження довголітнього курсу УАПЦ на встановлення співпричастя зі Вселенським Патріархатом, продовженні, з благословення Вселенського Патріарха, діалогу з іншими православними юрисдикціями про об'єднання в Єдину Помісну та канонічно визнану вселенським православ'ям Православну церкву.

ЕКСПОЗИЦІЯ

На експозиції представлено невелику частину бібліотеки Блаженнішого, його рукописи та особисті речі з робочого кабінету. Блаженніший був людиною книги; книга для нього була вірним другом упродовж усього життя. Саме книги з бібліотеки Його Блаженства найкраще та найглибше характеризують особистість Митрополита Мефодія.

Облачення Блаженнішого Митрополита Мефодія

Клобук — головний убір, що складається з камилавки і куколя. Спочатку це був княжий головний убір у вигляді ковпака, облямованого хутром, з пришитим до нього невеликим покривалом, що спадало на плечі. Такі клобуки носили на Русі ченці та єпископи. Білий колір митрополичих і патріарших клобуків символізує виняткову чистоту помислів і освіченість Божественним світом.

Мантія, або палій — довга, без рукавів, накидка із застібкою лише на комірі, що спускається до землі та покриває підрясник і рясу. Символізує відчуження ченців від світу. У першохристиянські часи це був одяг усіх християн, що звернулися до віри від язичництва та відреклися від звань і чинів, які вони мали в язичницькому середовищі. Така довга накидка з найпростішої тканини означала зречення від ідольського служіння та смиренність. Згодом вона стала приналежністю лише ченців.

Панагія — нагрудний знак єпископа. Єпископські хрест і панагія є знаками вищої влади в Церкві. З середини XVII століття Київським митрополитам надано право носити дві панагії та хрест.

Посох — у буденному житті єпископи носять посохи, відмінні від тих, що використовують під час богослужіння. Повсякденні посохи єпископів — це зазвичай довгі дерев'яні палиці з оправою та потовщенням у верхній частині з різьбленої кістки, дерева, срібла або іншого металу. Повсякденні посохи мають набагато давніше походження, ніж богослужбові жезли.

Богослужбове облачення

Єпископи Православної Церкви крім богослужбового священничого вбрання мають особливі, архієрейські ризи.

Стихар-підсакосник — за походженням це одне з найдавніших богослужбових убрань. У давнину цей одяг був відомий під такими найменуваннями, як: стихаріон, альба, туніка. Майже всі ці назви означали звичайний нижній одяг, який у давнину носили чоловіки та жінки. Християнська церква занесла цей одяг у число священних за зразком старозавітного священицького одягу, відомого як хітон або у первосвящеників — подира. Архієрейський підризник (у церковному побуті названий також підсакосником) має так звані гаммати, або стрічки, що стягують рукав біля зап'ястя. Гаммати вважають символічним зображенням крові, що ллється з рук розп'ятого Ісуса Христа.

Поручі — трохи вигнута смуга щільної тканини із зображенням хреста в середині, обшита по краях стрічкою іншого відтінку. Поручі надягають на обидва рукави, вони символізують Божу силу, міцність і мудрість, які даються священнослужителям задля звершення божественних священнодійств. Хрест на поручі означає, що не руки священнослужителів, а Сам Господь через них здійснює таїнства Своєю Божественною силою.

Єпітрахиль (грец. «епітрахиліон» — «те, що навколо шиї») — предмет одягу священиків і єпископів. Історично походить від дияконського ораря (довга смуга з парчевої або іншої кольорової тканини, що спадає спереду і зі спини майже до підлоги.) Зроблена з ораря єпітрахиль означала, що священик, не втрачаючи благодаті дияконського сану, набуває подвоєної благодаті, порівняно з дияконом, що надає йому право і обов'язок бути вершителем Таїнств Церкви і взагалі священства. Це не лише подвійна благодать, а й подвійна відповідальність.

Палиця — ромбоподібний плат із зображенням хреста посередині, одним кутом прикріплений до стрічки, носять її з правого боку. Прямокутна форма палиці нагадує про Четвероєвангеліє, а також символізує духовний меч, яким є Слово Боже.

Омофор. Найдавнішим архієрейським одягом є омофор. Покриває плечі єпископа так, що огинає обидва плеча і одним кінцем спускається з лівого плеча спереду, а другим — з цього самого плеча ззаду. Омофор означає, що архієрей у Церкві є образом Христа Спасителя, який спокутав Своїм подвигом людство, отже, він має так само піклуватися про ввірену йому паству, як і Господь дбав про людей. Омофор поєднує два головних символічних значення: уподібнення єпископа Христу в піклуванні про спасіння людей і особливу повноту Божественної благодаті та сили, даної для цього єпископу.

Мітра — головний убір архієреїв під час богослужіння. Стародавні церковні джерела свідчать, що Іоанн Богослов і Яків, брат Господа, як священики Христа носили на головах пов'язку із золотою дощечкою. Це був головний убір, призначений для богослужінь. Сучасна митра — висока тверда шапка, прикрашена парчевою вишивкою,

дорогоцінним камінням та іконами, яка плавно звужується до обода навколо голови. Такі контурів митра набула в XVIII—XIX століттях. Знаменує собою золоті вінці, якими вінчатимуться праведники в Царстві Небесному на шлюбному святі Христа.

Богослужбове приладдя

Дикирій и трикирій — підсвічники для двох та трьох свічок, якими архієрей благословляє вірян, що моляться. Дві свічі нагадують про людську та Божественну — природи Господа Ісуса Христа, а три свічі — про Пресвяту Трійцю: Отця, Сина і Святого Духа.

Горний престол. Престол — це влаштоване на узвишші сидіння, трон верховного правителя — імператора, князя тощо. В християнську літургійну традицію престол потрапив завдяки Одкровенню Іоанна Богослова, де згадуються престоли, на яких під час Суду сидять Господь Вседержитель (у центрі) і 24 старця біля Нього. Ще на початку християнства в підземних храмах на узвишші влаштовувалася кафедра (стільці) єпископа. У центрі східної стіни вівтаря на Горному місці встановлюється або споруджується крісло, а ліворуч і праворуч від нього — півколом місця для духовенства.

Орлець — невеликий круглий килим із зображенням орла, що летить над містом, елемент православного єпископського богослужіння. Уперше їх почали застосовувати з XIII століття у Візантії, тоді вони являли собою щось на зразок почесної нагороди імператора Константинопольським патріархам.

ЗАРОДЖЕННЯ ТА СТАНОВЛЕННЯ АВТОКЕФАЛЬНОГО РУХУ У ПАМ'ЯТКАХ ЦЕРКОВНОЇ КУЛЬТУРИ

На виставці представлена колекція антимінсів, які були виписані для громад Тернопільщини різними церковними ієрархами. Колекція містить антимінси як ієрархів УАПЦ часів її становлення, так і антимінси радянських часів, що були виписані ієрархами РПЦ, в юрисдикції яких перебувала нинішня Тернопільська єпархія.

Антимінс — прямокутний, шовковий або льняний плат, що використовується для проведення Літургії в Православних Церквах візантійської традиції. По центру, ближче до верхнього краю в спеціальну кишеньку вшиваються частиці святих мощей мучеників. Антимінс прикрашають особливими зображеннями. Він освячується лише єпископом та ним же підписується, засвідчуючи благословення архієрея на служіння Літургії, а також де, коли та для якого храму відбулося це освячення.

ФОНД ПАМ`ЯТІ БЛАЖЕННІШОГО МИТРОПОЛИТА МЕФОДІЯ

Фонд створений для вшанування пам'яті спочилого Предстоятеля Української Автокефальної Православної Церкви, Митрополита Київського і всієї України, Блаженнішого Мефодія його найбличжим оточенням. Мета діяльності фонду: - опрацювання та видання творчого доробку Блаженнішого Митрополита Мефодія, створення в Тернополі музею новітньої церковної історії УАПЦ, збереження пам'яті про Його Блаженство, справи соціального служіння, духовного просвітництва та інші справи християнського милосердя, справи, що сприятимуть розвитку та підтримці українського православ'я, сприяння здійсненню справ духовного заповіту Блаженнішого.